

SVEBIO
Svenska Bioenergiföreningen
/Kjell Andersson

2015-03-05

REMISSYTTRANDE

M2015/698/Ee

Till
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över Regeringskansliets promemoria "Höjd ambitionsnivå i elcertifikatsystemet till 2020"

Svenska Bioenergiföreningen, Svebio, har beretts möjlighet att avge yttrande över rubricerade promemoria och vill framför följande:

Svebio ståndpunkt i sammanfattning

- . Svebio avstyrker en ytterligare ambitionshöjning i elcertifikatsystemet före 2020 utöver den justering som är en följd av avtalet med Norge.
- . Den svenska elmarknaden präglas av obalans med kraftigt överskott av produktionskapacitet och därav följande låga elpriser. För att skapa bättre balans på marknaden bör överskottskapacitet avvecklas. Det kan ske genom att 3 -4 kärnkraftsreaktorer läggs i malpåse eller avvecklas för gott.
- . Utbyggnaden av förnybar elproduktion måste fortsätta även efter 2020 för att uppnå regeringens målsättning om ett hundra procent förnybart energisystem. Frågor kring villkoren för investeringar i förnybar elproduktion efter 2020 bör utredas av energikommissionen. I avvaktan på det utredningsarbetet bör inga ytterligare förändringar göras av elcertifikatsystemet.
- . Det finns stora potentialer för att utnyttja den befintliga biokraftkapaciteten och att bygga ut biokraftproduktionen. Svebio har inlett ett arbete för att kartlägga potentialen. En förutsättning för att en sådan utbyggnad ska ske är att priset på den producerade elen gör biokraftproduktionen lönsam.

Obalansen på elmarknaden

Den svenska elmarknaden präglas av en gradvis ökad obalans mellan tillgång och efterfrågan.

Elanvändningen har sjunkit under senare år från ett maximum för den inhemska elanvändningen på 150 TWh 2001 till 135 TWh 2014 (temperaturkorrigerat 138,5 TWh). Den sjunkande efterfrågan har samband med långsammare ekonomisk utveckling än prognosticerat, teknisk utveckling (ny belysningsteknik, värmepumpsteknik mm) och strukturförändringar i pappersindustrin.

På tillförselsidan har effekthöjning i kärnkraftverket tillfört kapacitet motsvarande hela det avvecklade Barsebäcksverket, samtidigt som elcertifikatsystemet är utformat för att tillföra 25 TWh ny förnybar elproduktion till 2020 – men kommer i praktiken att tillföra

28 TWh, enligt de beräkningar som redovisas i Energimyndighetens rapport ER 2015:07. Hittills har elcertifikatsystemet i Sverige tillfört ?? TWh ökad elproduktion (vid normalproduktion från de nya anläggningarna).

Effekter av obalansen

Effekten av den tilltagande obalansen på elmarknaden är att marknadspriserna på el sjunkit kraftigt under de senaste åren. Under de senaste månaderna har vi upplevt perioder med extremt låga priser för att vara under vintersäsongen, exempelvis under slutet av november, då priset på Nordpool som lägst sjönk till 0,54 öre/kWh och under flera dagar låg under 4 öre/kWh mer än 6 timmar/dygn. Under slutet av februari var priset 20 – 25 öre/kWh, samtidigt som elcertifikatspriset sjunkit till omkring 15 öre/kWh.

Energimyndigheten rapporterar att den höjda ambitionsnivån med 2 TWh på marginalen ger en sänkning av elpriset med 0,8 öre/kWh. Men myndigheten har inte gjort någon beräkning av den totala prissänkande effekten av systemet, eller av den uppjustering av kvoten som föreslogs i Kontrollstation 2015, och som är flera gånger större än den nu föreslagna ambitionshöjningen. Det saknas över huvud taget analyser av marknadseffekter av den snabba utbyggnaden av certifikatsystemet.

De låga priserna är välkomna av elkonsumenterna, både privathushåll och industriella kunder, men de ställer till stora problem för producenterna och de ger marknadssignaler som skapar långsiktiga problem. Om inget görs för att skapa bättre balans på marknaden kommer de låga priserna att bestå under lång tid. Med ytterligare tillförsel av produktionskapacitet kommer obalansen dessutom att öka och priset att sjunka ytterligare. På längre sikt måste priset stiga för att motsvara den långsiktiga marginalkostnaden för ny produktion, såvida inte staten avser att för evigt subventionera elproduktionen.

Här är några av effekterna av de låga elpriserna:

- . Många producenter av förnybar el kommer att ha svårigheter att bedriva sin produktion. Det gäller särskilt de anläggningar som utfasats och de som under de närmaste åren kommer att utfasas ur elcertifikatsystemet. Det kan gälla äldre och mindre vindkraftverk och biokraftanläggningar. De senare har en betydande rörlig kostnad för bränsle och bränslehantering. Följden blir att tekniskt väl fungerande anläggningar för förnybar elproduktion kommer att utnyttjas dåligt.
- . Energiförsörjning med el gynnas på bekostnad av annan energianvändning. Det gäller exempelvis värmepumpar och elvärme i förhållande till fjärrvärme och biobränslelösningar.
- . Det blir lönsamt att använda elpannor i fjärrvärmesystemet, vilket slår undan benen för fjärrvärme och kraftvärme (biokraft).
- . Effektivisering av elanvändning motverkas.
- . Åtgärder som är lönsamma på kort sikt, på grund av det låga elpriset, kan vara olönsamma på längre sikt, när elpriset kommer att återgå till normalnivå. Risken är stor att det kommer att genomföras många investeringar som är felaktiga på längre sikt.

Nödvändigt att avveckla överkapacitet

En bättre balans mellan utbud och efterfrågan på elmarknaden kan åstadkommas på flera sätt. En tänkbar åtgärd är att stimulera ökad elexport genom att bygga ut utlandsförbindelserna, i enlighet med riktlinjerna i EU:s föreslagna Energiunion. Det är

en åtgärd som ger förbättrad balans på sikt, men ledderna är långa för sådana projekt (10 – 12 år) och det förbättrar inte situationen under de närmaste åren.

Den enda åtgärd som ger tillräckligt kraftfullt förbättrad balans är att lägga ner överskottskapacitet. E.ON har inlämnat en ansökan om avveckling av Oskarshamn 1, men den är Sveriges minsta reaktor, och dess avveckling har liten påverkan. För att få en tillräckligt kraftfull förbättring av balansen måste man avveckla eller lägga i malpåse tre eller fyra reaktorer.

Den fortsatta utformningen av elcertifikatsystemet

Energikommissionen måste ta ställning till vad som ska hända med villkoren för förnybar elproduktion efter 2020, om elcertifikatsystemet ska förlängas och om så blir fallet om man ska reformera systemet på något sätt.

Vår uppfattning är att dessa villkor måste klarläggas i god tid före 2020, för att ge marknadens aktörer möjlighet till anpassning och fortsatt utveckling.

Om systemet behålls måste det ske betydande förändringar:

- . Stödet måste omformas så att det löser grundläggande problem och obalanser i vårt elsystem och inte förstärker dem. Dagens system stödjer elproduktion, oberoende av när den sker, men löser inte effektbrist när effekt bäst behövs.

- . Systemet måste vara bättre anpassat till marknadsekonomins villkor. Det är inte rimligt att man får fulla certifikat för produktion av el när priset går mot noll, dvs när det inte finns någon efterfrågan på el.

- . Fullt fungerande anläggningar som producerar förnybar el bör inte straffas ut ur systemet.

- . Den generella stödnivån bör sänkas i takt med att den förnybara elproduktionen får allt lägre kostnad. Styrningen av elmarknaden, liksom i hela energisektorn, måste i första hand utgå från generella styrmedel som belastar utsläpp av klimatgasen, och inte kräver direkta stöd till investeringar.

Potentialen för biokraft

Diskussionen kring ökad förnybar elproduktion handlar nästan uteslutande om utbyggnaden av vindkraft. Vi vill framhålla biokraftens betydelse och värde som en del av ett förnybart elsystem. Biokraft har stora fördelar jämfört med annan förnybar elproduktion, genom att produktionen kan styras till de tider då behovet är som störst. Biokraftproduktionen sker också i huvudsak i nära anslutning till elförbrukande industri och befolkningscentra, vilket gör att distributionsförlusterna minimeras.

Biokraftproduktionen är idag ungefär lika stor som vindkraftsproduktionen och ligger kring 7 procent av Sveriges elförsörjning. Potentialen är emellertid mycket större än så. Den sammanlagda installerade effekten i biokraft ligger kring 4 400 MW, vilket motsvarar nästan halva effekten i den svenska kärnkraften. Anläggningarna drivs dock under relativt kort tid, bland annat på grund av det låga elpriset, men också därför att de senaste vintrarna varit milda och uppvärmningssäsongen varit kort, vilket minskat värmeunderlaget i fjärrvärmens kraftvärme.

Svebio har inlett ett analysarbete för att klarlägga biokraftens potential genom att utnyttja befintliga anläggningar bättre, öka elutbytet med högre elverkningsgrader, bättre utnyttja befintliga värmeunderlag, öka elproduktionen i industrin, utveckla småskalig biokraftteknik mm. Vi är övertygade om att biokraften kan byggas ut med i genomsnitt 1 TWh per år under de kommande 25 åren.

Det bör bli en central uppgift för Energikommissionen att bedöma bikraftens utbyggnadsmöjligheter.